

Тема

Славетні українці

Підготувала:

**вчитель вищої категорії Уманської
ЗОШ І-ІІІ ст. №14**

Матенчук Любов Іллівна

Леся Українка

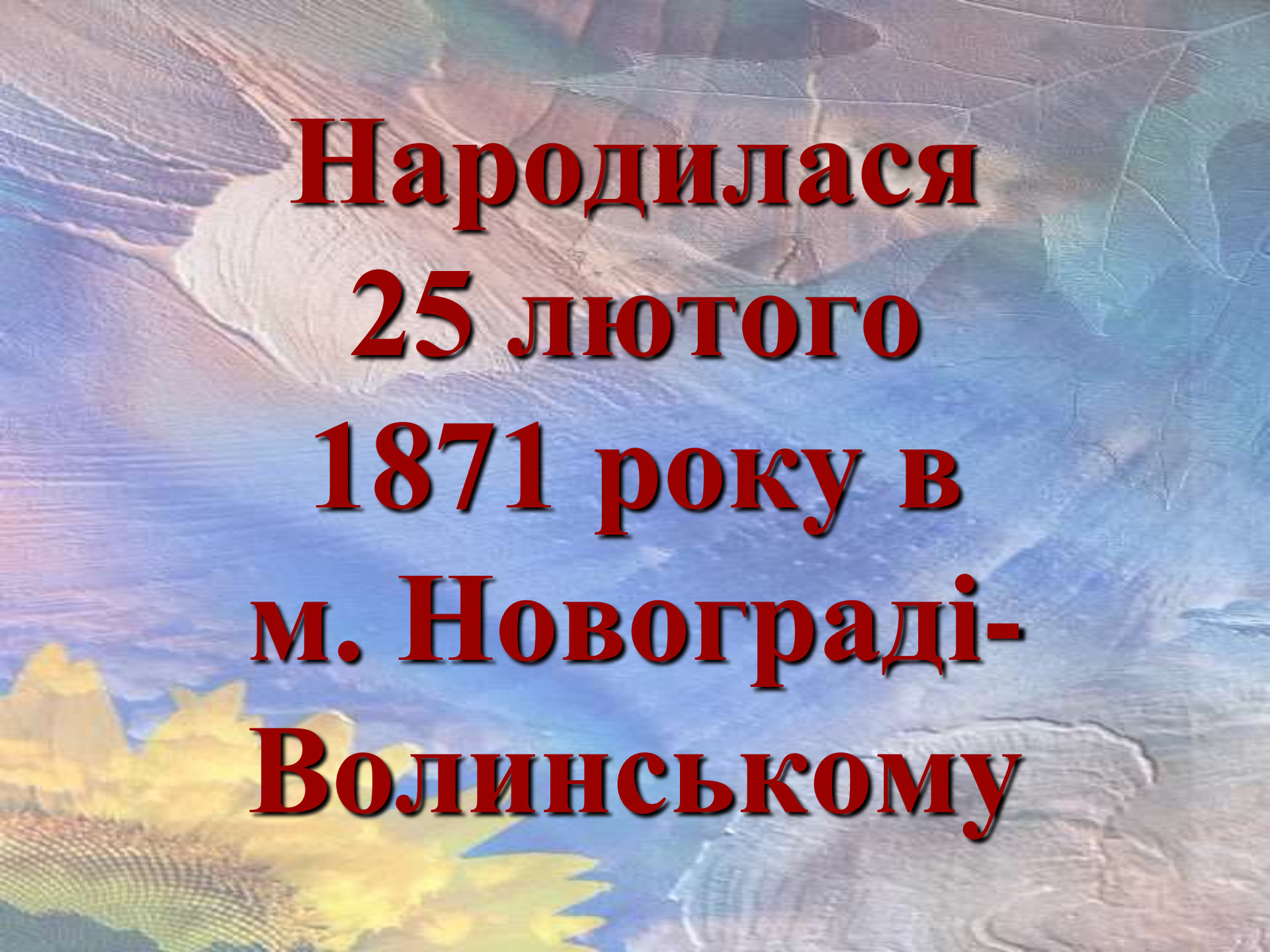
Ларі́са
Петрі́вна

Косач

(справжнє ім'я)



**Леся Українка - найславніша
українська поетеса,
послідовний та енергійний
борець за утворення
українського народу. Вся
сукупність її творів – це
образ ідеальної землі,
земного раю, що зветься
«Україною».**



**Народилася
25 лютого
1871 року в
м. Новограді-
Волинському**

Мати:

Лариса Петрівна

Косач-

письменниця,

яка творила під

псевдонімом

Олена Пчілка





**Петро Антонович
Косач,
батько Лесі
Українки.
Високоосвічений
поміщик, який
дуже
любив літературу
і живопис.**

**Зі всіх шістьох дітей, що
були в Косачів (два сини і
четверо дочок), Леся
найбільше вдалася в
батька: і вродою, і
характером, і звичками.
Обидва вони були
однаково лагідні та
безмежно добрі, стримані,
терплячі, однаково
наділені виключною
силою волі.**



Багато уваги приділяли гуманітарній освіті дітей, розвивали інтерес до літератури, вивчення мов, перекладацької роботи.

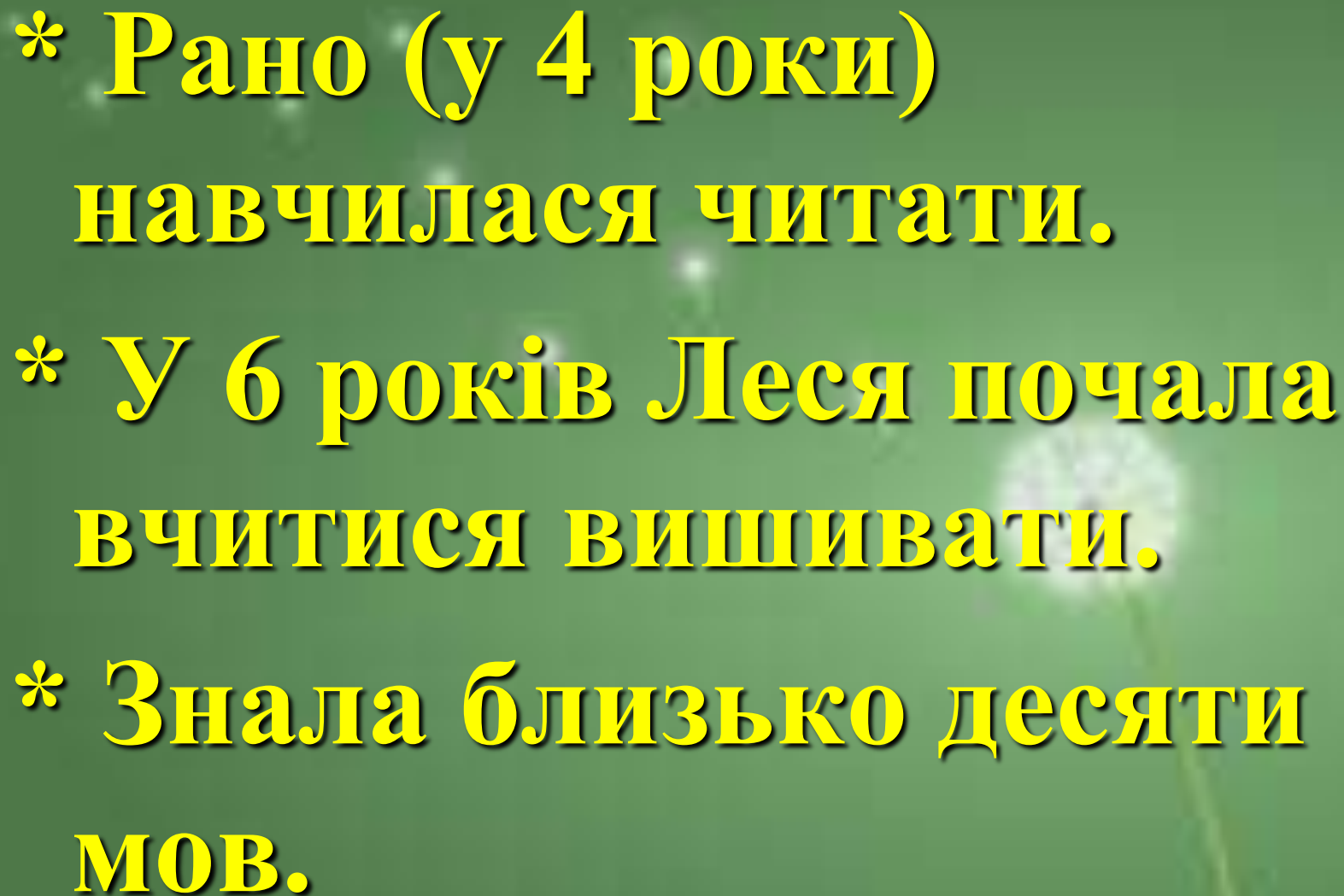
У будинку Косачів часто збиралися письменники, художники і музиканти, влаштовувалися вечори і домашні концерти.





Лесі 7 років

- **Дитячі роки поетеси минули на Поліссі. Взимку Косачі жили в Луцьку, а літом — у с. Колодяжне.**
- **Леся спочатку зростала здоровою та веселою. Вона не одержала систематичної освіти, тому що не відвідувала гімназії. Її єдиним і досить суворим домашнім учителем була мати, Ольга Петрівна. Вона розробила власну програму навчання доньки.**

- 
- * Рано (у 4 роки)
навчилася читати.**
 - * У 6 років Леся почала
вчитися вишивати.**
 - * Знала близько десяти
МОВ.**




**Надзвичайно
талановита,
сприйнятлива,
чутлива, з глибоким,
справжнім музичним
даруванням.**

**Вона почала грати і
складати маленькі
музичні п'єси з п'яти
років!**

**У 9 років Леся
написала свою
першу поезію
“Надія”,
присвячену своїй
тітці Олені
Антонівні Косач .**





**6 січня 1881 року в Луцьку
Леся пішла на річку Стер
подивитися як святять воду і
в неї дуже померзли ноги.
Скоро потому вона захворіла.
У Лесі виявили туберкульоз
кісток.**

**Хвора рука позбавила Лесю
можливості стати піаністкою. Після
руки почала боліти нога,
туберкульоз прокинувся у легенях.
Після залікованих у Карпатах та
Італії легенів на туберкульоз заслабли
нирки. Хоча, як хоробро і витривало не
вела війну Леся, однак туберкульоз,
зірвавши її здоров'я, звів її у передчасну
могілу...”**



**Вона завжди і в усьому
намагалася відшукати
радість, навіть у малому! В
ній жив неприборканий дух.
Самозабутньо, ночами,
вивчала мови, географію,
історію Сходу і східних
культур, історію мистецтва і
релігій, а для своїх
молодших сестер у 19
річному віці написала
підручник : "Давня історія
східних народів"**

**Ні, я хочу крізь сльози
сміятись,
Серед лиха співати
пісні,
Без надії таки
сподіватись,
Жити хочу! Геть думи
сумні!**

Ці слова Леся Українка написала в свої дев'ятнадцять років, коли свідоме життя її тільки починалось. Знаючи, що воно буде для неї тяжке, і, можливо, коротке, вона твердо поклала – іти тільки вперед, тільки з оптимістичною вірою в майбутнє і бадьорою вогнистою піснею.



**Починаючи з 1884 року
Леся активно пише
вірші («Конвалія»,
«Сафо», «Літо краснеє
минуло» і ін.) і
публікує їх у часописі
"Зоря" Саме цього року
з'явився псевдонім
"Леся Українка"**

**Перша збірка її
оригінальних
поезій «На
крилах пісень»
з'явилася у
Львові . Лесі на
той час було 19
років.**



Після того Леся Українка працювала ціле десятиліття і написала понад сотню віршів, з яких половина за її життя не була надрукована.

Головні теми її ранніх ліричних поезій: краса природи, любов до рідного краю, особисті переживання, призначення поета й роль поетичного слова, соціальні та громадські мотиви.

Через хворобу Лесі Українці доводилось багато їздити по світу. Вона лікувалася в Криму і на Кавказі, у Німеччині і Швейцарії, в Італії та Єгипті. І хоча чужина завжди викликала в неї тугу за рідним краєм, але й збагачувала новими враженнями, знанням життя інших народів.

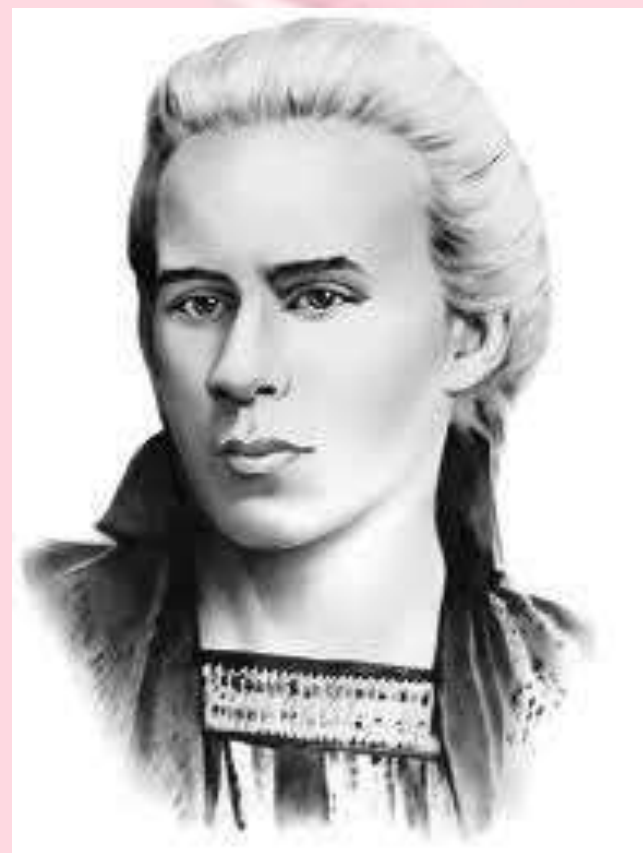


*** У другій половині 90-х років Леся Українка звертається до драматургії.**

*** Феномен таланту Лесі Українки полягав у тому, що вона одночасно плідно працювала в різних літературних жанрах. У кінці 80-х — на початку 90-х рр. з'являються її поеми.**

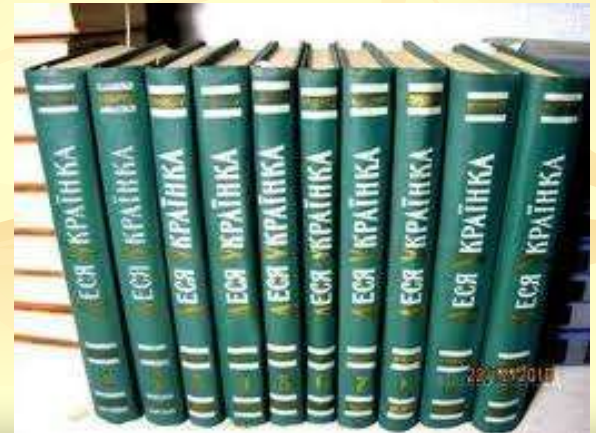
*** Активно працює Леся Українка і як перекладач.**

**Всього вона
написала біля
270 віршів (не
рахуючи поем і
віршованих
драматичних
творів).**



*** Перша збірка її віршів – «На крилах пісень» – надрукована у Львові в 1893 році. Вона включає 69 віршів раннього періоду її творчості (до 1892 р.) і три поеми.**

*** Друга збірка – «Думи і мрії» – надрукована також у Львові в 1899 році. Вона включає 50 віршів 1893 – 1899 років і дві поеми.**



- Третя збірка – «Відгуки» – надрукована у Чернівцях в 1902 році. Вона включає 30 віршів 1900 – 1902 років і одну драматичну поему.



- Останній вірш написала в 40 років.

Особливе місце у творчій біографії Лесі Українки займає фольклор. Починаючи з дитячих вражень (поема в народному дусі “Русалка”) і кінчаючи останньою казкою “Про велета”, він органічно входить у поетичний світ письменниці. Вона записує з уст селян обряди, пісні, думи, балади, казки.



Останні роки життя Л. Косач-Квітки пройшли в подорожах на лікування до Єгипту й на Кавказ. Разом із чоловіком, Климентієм Квіткою, вона працювала над зібранням фольклору, інтенсивно опрацьовувала власні драми.



- **Леся Українка**
померла 1 серпня
1913р. в
грузинському
містечку Сурамі.
Тіло її перевезли
до Києва і
поховали на
Байковому
кладовищі.



*Ні! я жива! Я буду
вічно жити!
Я в серці маю те,
що не вмирає...*



Вона прожила недовгий вік, але це було прекрасне життя людини, що весь свій хист, кожную хвилину свідомого існування віддала народові в боротьбі за його соціальне і національне визволення. Слово було для неї зброєю у боротьбі, а без боротьби вона не бачила життя.

**Вшанування
пам'яті
Лесі Українки**



Музей Лесі Українки в м. Ялта



Музей Лесі Українки в м. Києві

Літературно- меморіальний музей Лесі Українки в Новоград - Волинському





Пам'ятник Лесі Українці в Торонто



Банкноти і марки із зображенням Лесі Українки



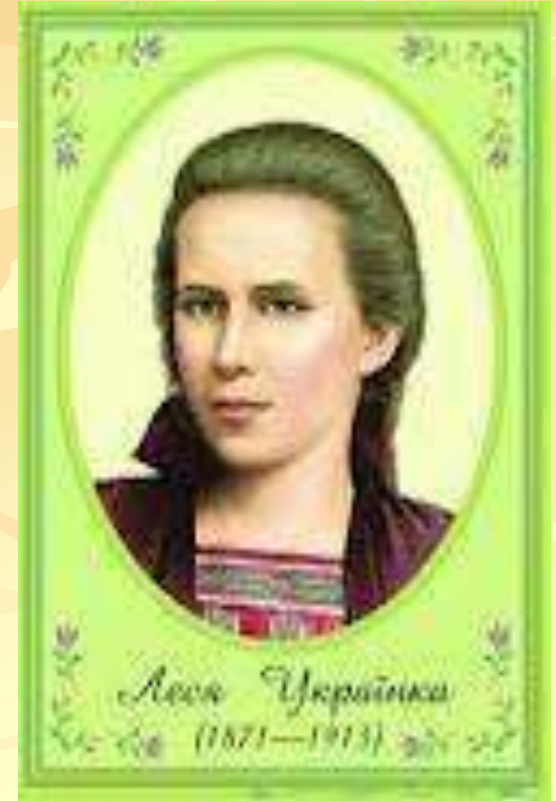
**2004 року встановлена Премія
Кабінету Міністрів України ім.
Лесі Українки за літературно-
мистецькі твори для дітей та
юнацтва.**





**Іменем Лесі
Українки
названі бульвари,
площі,
вулиці, театри,
парки,
бібліотеки в
різних містах
України.**

**Її життя і
творчість вивчає
Науково-дослідний
інститут
Лесі Українки.**



Яблонська Тетяна Нилівна



Художниця, педагог.

**Народилась 11
лютого 1917 року
в місті Смоленську,
Росія.**




- **Тетяна Яблонська народилась у вчительській родині. Батько був викладачем російської мови і малювання, мати – викладач французької.**





У 1928 році
родина
Яблонських
переїхала в
Україну.




A pink ribbon symbol is visible in the upper right corner of the image, set against a background of soft, diagonal pink and white stripes.

**Змалечку захоплювалася
малюванням і не розлучалася
з мольбертом та пензлями ні в
Одесі, куди родина переїхала ,
ні в Кам'янці-Подільському,
де батько згодом обійняв
посаду шкільного вчителя.**

**Українська культура,
народні пісні, люди
настільки запали в душу
Тетяні, що вона на все
життя лишилася
українською патріоткою.**

У 1935-1941 роках Тетяна Яблонська навчалась в Київському художньому інституті.





**Тетяна Яблонська
прийшла у
мистецтво в 1940-х
роках й одразу
показала себе
живописцем
оригінальним та
своєрідним.**

**Після війни, починаючи з
1947 і до 1973 року,
Яблонська працювала
викладачем художнього
інституту.**

**■ Талановита
художниця протягом
творчого життя
створила сотні ескізів,
зарисовок, закінчених
малюнків.**



- **1998 року
отримала
Державну
Шевченківську
премію.**



■ У подорожах, на природі,
на засіданнях - скрізь вона
нерозлучна з блокнотом.
Олівець, акварель,
фломастер, монотипія,
пастель - у різних
графічних техніках її
роботи позначені високою
професійною культурою.
Вона однаково майстерно
володіла жанрами пейзажу,
портрету, натюрморту.





Офіційне визнання Яблонська отримала завдяки картині «Хліб»



- **Творчості Яблонської властивий широкий жанровий діапазон: художниця писала портрети, натюрморти, пейзажі, тематичні картини.**



“Сон Л.Титова”



“Черемуха”



“Дівчина з сачком”



“Влітку”



“Джерело”



**“Весілля”. Картина представлена в музеї
Російського мистецтва.**

- **3 березня 2001 року за самовіддане служіння Україні на ниві образотворчого мистецтва, визначні творчі здобутки і заслуги художниці Тетяні Нилівні Яблонській присвоєно звання Герой України з врученням ордена Держави.**



- У 1999 році в Яблонської стався інфаркт, унаслідок чого в неї відмовила права рука. Але тяга до мистецтва виявилася сильнішою за хворобу - Тетяна Нилівна навчилася малювати лівою. Щоправда, від олійних фарб довелося відмовитися й перейти на пастелі.

- Не маючи змоги багато рухатися, художниця ще раніше поставила мольберт біля вікна й малювала те, що бачила поза тим прямокутником.



► Ще в 1995 році з'явилася серія робіт під назвою «Вікна». Пізніше свої картини Яблонська жартома приписувала до «творчого періоду постінфаркту».





“Вечір. Снігопад.”



**“Небо у
хмарах”.**



“Світла зима.”



“Вечірнє сонце”

**Бувши хворою, вона
відгукнулася на заклик
допомогти відділенню
дитячої онкології клініки
«Охматдит» і віддала
кілька своїх картин для
благодійної виставки-
продажу.**



- 
- Тетяна Нилівна ніколи не любила здаватися, повторюючи: «Якщо ти займаєшся мистецтвом, забудь, що ти жінка...». У 1997 році ЮНЕСКО назвало її художником року, а Міжнародний біографічний центр у Кембриджі оголосив Яблонську «Жінкою року 2000».

- **Сама Тетяна Нилівна поставилася до такого визнання стримано: «Це дуже велика нагорода, але я не вважаю себе великим митцем. Напевне, заслужила її тим, що у творчості завжди намагалася бути щирою».**

- Померла
17 червня
2005 року.
Похована у
Києві на
Центральній
алеї Байкового
кладовища



• 2006 року на
честь Тетяни
Яблонської
названа одна
з
вулиць Києва.





**Лисенко
Микола
Віталійович**

**Композитор,
основоположник
української класичної
музики, піаніст, педагог,
хоровий диригент,
громадський діяч.**

« Якщо Чайковського ми називаємо чарівником російської музики, то Лисенка, цього прекрасного композитора, який полонить красою своєї музики, ми можемо сміливо назвати сонцем української музики.»

Костянтин Станіславський



**Народився
22 березня
1842 року
в селі Гриньки
Кременчуцького
повіту Полтавської
губернії
(зараз Глобинського
району
Полтавської
області)**





**Маленькому
Миколі
судилося
стати
справжнім
велетнем
української і
світової
музичної
культури.**

- **Батько, Віталій Романович Лисенко, офіцер орденського кірасирського полку, був людиною освіченою, з передовими поглядами на розвиток суспільства, глибоко знав і любив літературу, народну творчість.**
- **Мати, Ольга Єреміївна, походила з полтавського поміщицького роду Луценків. Навчалася вона в петербурзькому Смольному інституті шляхетних дівчат.**

"Перше виховання нашого композитора було поведене на аристократичний лад: чиста французька мова, вишукані манери, танці, уміння невимушено триматися у вітальні—ось що вимагалось від дитини ... "

Михайло Старицький

**Вже в п'ять років
мати Миколи,
Ольга Єремїївна,
побачила хист
хлопчика до
музики і
розпочала
опікуватись його
навчанням.**



**Микола Віталійович
після домашнього
виховання вчився у
Києві, спочатку в
пансіоні Вейля, потім—у
пансіоні Гедуена, в
якому дітей готували до
гімназії.**



"В музиці Микола робив колосальні успіхи і, будучи ще в першому класі, себто років дев'яти, написав досить гарненьку польку з правильним розвитком теми і звучною гармонізацією; цю польку й було надруковано в Києві"

(Михайло Старицький)

У 1855 році Миколу віддали у привілейований навчальний заклад— Другу Харківську гімназію. Під час навчання у гімназії він приватно займався музикою. Поступово юнак став відомим у Харкові піаністом, якого запрошували на вечори, бали, де він виконував п'єси Моцарта, Бетховена, Шопена, грав танці, блискуче імпровізував на теми українських народних мелодій



Весною 1859 року Микола Віталійович закінчив гімназію зі срібною медаллю. В тому ж році разом зі своїм двоюрідним братом Михайлом Старицьким, поступив до природничого факультету Харківського університету. Через рік батьки Миколи Віталійовича переїхали до Києва, і брати перевелися у Київський університет.

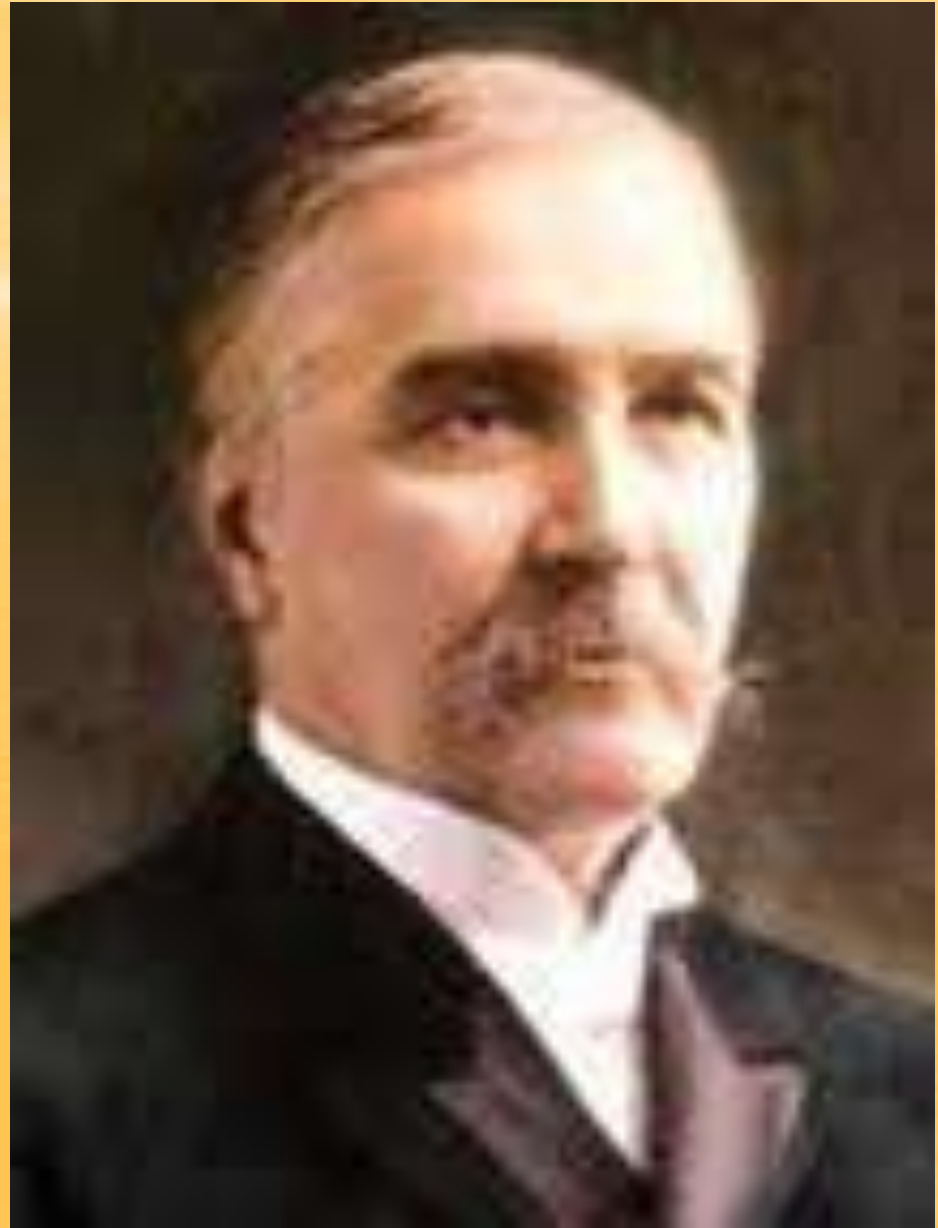


**«Лисенко просто
перемінився і почав
доводити, що нам усім не
тільки з народом, а й між
собою треба розмовляти
по-українському, щоб
зробити цю мову
культурною і своєю ...»**

Михайло Старицький

- **У 1867 р. Вступив до
Лейпцизької консерваторії.**
- **Лисенко став першим в
Україні й одним із небагатьох
серед свого покоління
композиторів у Російській
імперії, хто мав європейську
професійну музичну освіту.**

**У Лейпцигу видає
композитор
перший випуск
"Музики Миколи
Лисенка до
"Кобзаря" Тараса
Шевченка". Це
одна з вершин
його творчості.**



- **Лисенко, де тільки міг, намагався згуртувати людей, особливо молодь довкола національної ідеї.**
- **М.Лисенко був засновником і головою ради правління "Українського клубу" (1908 - 1911 рр.).**

**Микола
Лисенко
займав
однозначну й
непохитну
позицію щодо
статусу
українського
слова в
музичній
творчості.**



Постійна напружена праця підірвала здоров'я композитора. Життєві обставини не були сприятливими для поліпшення. Не зважаючи на жорстокі та болючі негаразди, до останнього дня свого життя Микола Віталійович працював.

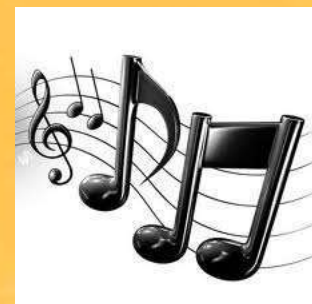
- **6 листопада 1912 року через несподіваний серцевий напад земне життя М.Лисенка спинилось.**
- **Його смерть стала непоправною втратою для української музичної культури**



Могила Миколи Лисенка



**Микола
Лисенко
народився
у вічність.**



Творча спадщина М. Лисенка

- У творчій спадщині композитора основне місце посідають опери: "Різдвяна ніч" , "Утоплена, "Тарас Бульба" , "Наталка Полтавка" , "Енеїда" , "Ноктюрн" , дитячі опери "Коза-Дереза" , "Пан Коцький" , "Зима й Весна".



- **Микола Віталійович Лисенко був одним з найкращих інтерпретаторів "Кобзаря" Т.Шевченка, на тексти якого написав понад 80 вокальних творів різних жанрів.**
- **Безцінною спадщиною великого композитора стали обробки фольклорно-пісенних зразків усної народної творчості.**

**В своїй численних хорах
(26) і солоспівах (51),
написаних на слова різних
поетів, він звертався
переважно до українських
авторів**

**Л. Українки, Івана Франка,
Олександра Олеся.**

Микола Лисенко – автор двох національних гімнів, котрі утверджують духовну велич Людини й Народу. Перший із них — "Вічний революціонер" на вірші І. Франка.

**Другий — "Дитячий гімн"
на вірші О. Кониського ,
всесвітньо відома тепер
"Молитва за Україну" —
"Боже Великий, Єдиний!",
яка стала наприкінці ХХ ст.
другим державним гімном
незалежної України.**

Вшанування Миколи Лисенка

- Іменем Миколи Лисенка названі провідні мистецькі установи України.
- Львівська національна музична академія.





**Харківський
національний
академічний театр
опери та балету
імені**

М. В. Лисенка

Колонний зал ім. М. Лисенка Національної філармонії України в м. Києві





**Бюст
М. В. Лисенка
в київській
філармонії**

Періодично в Києві проводиться міжнародний музичний конкурс ім. М. Лисенка

*Пам'ятник
М.Лисенку в Києві*



Будинок-музей М. Лисенка у м. Києві



Ювілейна марка, випущена до 150-річчя від народження композитора





Пам'ятна монета на честь М. Лисенка

Список використаних джерел

- *Дяченко В.* Микола Віталійович Лисенко. Життя і діяльність, К., 1951
- *Енциклопедія українознавства. У 10-х т. / Гол. ред. Володимир Кубійович. — Париж; Нью-Йорк: Молоде Життя, 1954—1989.*
- *Лисенко М. В. у спогадах .*
- *Леся Українка. Публікації. Статті. Дослідження сучасників, К., 1968*
- *Леся Українка. Публікації. Статті. Дослідження. К. 1973*
- *Леся Українка. Документи і матеріали. 1871—1970. К. 1971*
- *Музичка А.* Леся Українка, її життя, гром. діяльність і поетична творчість.
- *Тетяна Яблонська: про себе. Дзеркало тижня*
- *Українське музикознавство, вип.27 (до ювілею М. В. Лисенка), К., 1992*